

Дневникъ 51.

(стенографический)

Засѣдание на 26 Априлия 1883 год., подъ Прѣдсѣдательство на Д-ръ Янкулова, отворено въ 1½ ч. послѣ пладнѣ.

Присѣдствуваха 9 члена, отсѣдствуване съ отпущкъ Д. Стамбуловъ. Въ присѣдствието и на Д-ръ Стамболски Дир. на Общ. Сгради.

На дневенъ рѣдъ имаше:

Въпросътъ за прочитание протоколитъ (стенографически) отъ прѣдпослѣднитѣ засѣдания.

Говориха;

Ив. Ст. Гешовъ: Азъ казвамъ не трѣбва да се четатъ, защото сж дълги и много врѣме ще ни отниматъ.

К. Калчевъ: Напротивъ трѣбва да се прочетатъ, поне сега единий да се чете, а другий да остане за слѣдующето засѣдание; трѣбва да знаемъ какво се е бѣлѣжило и ако трѣбва да направимъ бѣлѣжки.

Д-ръ Странски: Сега сме въ растросно положение че не е злѣ ако се прочете поне единъ за да се позанимаемъ малко.

Прѣдсѣдатель: Поставямъ на гласуване прѣдложението да се чете първий стенографически протоколъ днесъ, който е за него да си дигне ржката.

(Приема се. Чете се протокола отъ 7 Априлия).

Има ли нѣкой да направи бѣлѣжки?

(Удобрява се).

Ю руковъ има думата.

Д. Ю руковъ: Г-да, ще кажа нѣколко думи за единъ въпросъ, по като полуофициаленъ. . . . Г-нъ Дир. Стамболски бѣше ма натоварилъ да свикамъ за миналия четвъртъкъ извънрѣдно засѣдание за да се произнесе Пост. Комитетъ да ли да се даде съгражданието на Обл. Гимназия на предприемача Хайребедияна. Азъ се постаряхъ да събера на засѣдание членоветѣ, но единъ и двама отказаха да додаты по известни причини и тъй не може да стане засѣдание. Остава прочее днесъ да се произнесе Пост. Комитетъ. Повтарямъ че въпросътъ е като полуофициаленъ.

Прѣдсѣдатель: Ще забѣлѣжа тука че Хайребедиянъ е подалъ прошение по тоя въпросъ въ Пост. Комитетъ и значи, че той е сезирапъ вече и официално.

Дир. Стамболски: Г-да! тая аджодикация за съграждане Гимназията е тъкмо четвърта. Прѣди мѣсець и по вече, мисля прѣзъ Февруария, имаше направено обявление чрезъ вѣстникѣтъ, че еди койси день ще стане аджодикацията. Деньтъ за аджодикация не стана и се явиха всичко 9 души предприемачи, отъ тѣхъ единий Лукияди, заяви че понеже условията не били преведени на единъ отъ мѣстнитѣ, именно на Гръцки языкъ, за туй не можатъ да даде никаква цѣна и иска да се отложи търгътъ до дѣто стане това. Но забѣлѣжетъ, че Гендовичъ, сжщо предприемачъ, безъ да види и прочетѣ условията положи залогътъ. Другитѣ предприемачи бѣха като Странски, Суселиевъ, които правили постройки и въ София и иматъ свидѣтелства за това; Пашалери, Гайтански, и др. Пита се Гендовичъ като полага залогъ, да ли е прочелъ писменнитѣ условия и знае ли какъ ще стане постройката, той каза че не е челъ условията, но че е съгласенъ каквато и да бжде постройката. Естествено, каза му се, че работата е сериозна и какъ може да намалява до гдѣто не знае условията? Той тогава каза да се приведѣтъ и на български за да ги прочете. До тогава обаче ни единъ не бѣше заявилъ да се прѣведѣтъ на български като деви-то и др. напр. *mode de constriction*. — тогава и другитѣ казаха да се прѣведѣтъ всички на Българския языкъ. Комиссията като видѣ тия претенции на прѣдприемачитѣ, които при това още на сжщия день заявиха и искаха да се прочетатъ писмата и да намаляватъ каза, че не може да приеме исканието имъ. За сепѣ останаха само трима предприемачи: Суселиевъ, Гайтански и Пашалери. Тѣ изучиха въпросътъ. Направи се рѣшение, че по аджодикцията трѣбва да се направи проектъ за контрактитѣ и се прѣдстави на правителството. До туй врѣме стапа распорѣждане за да прѣведатъ условията на Гръцки. Когато се отнесе работата до Частния Сѣвѣтъ, той макаръ да не бѣше истинско исканието на прѣдприемачитѣ, отложи търгътъ и каза, да стане погъ, а до тогава да се прѣведатъ и на Български языкъ условията. Врѣмето бѣше кжсо и по прѣвода, на самъ на татѣкъ, изминаха се 15 дни, въ прѣки рѣшението на Частния Сѣвѣтъ, който бѣше постановенъ да се свърши до 4, а се продължи до 16 Априлия. Както видитѣ въ това врѣме предприемачитѣ можаха да изискатъ всички условия и да видатъ всички потребности. Но забѣлѣжете, че отъ тѣхъ нито единъ не се яви да каже дайте едно или друго да изуча. На послѣдния денъ се явиха Хайребедиянъ, Гайтански и Пашалери. Въ поемнитѣ условия, I чл. казва, че трѣбва прѣдложението да става въ затворенъ пликъ, въ който да се съдържа сжщо и свидѣтелство за архитекторска способност и такъво, че правилъ и други правителствени здания, дѣто и да било, съ успѣхъ. Хайребедиянъ прѣдстави пликъ, отворихме го да видимъ да ли има свидѣтелства, но като видѣхме, че такива нѣмаше, безъ да прочетемъ намалението му, оставихме пликътъ му тѣй на страна, за което обстоятелство комиссията състави и протоколъ. Попита се дѣ са изискуемитѣ свидѣтелства, и кой му е архитектъ, каза само, че му е билъ архитектъ единойси, който градилъ Хотелъ България на Х. Гюка, както и други нѣкои здания. Въ другитѣ пликове имаше рѣдовни свидѣтелства. Пашалери нѣмаше по той е извѣстенъ като техникъ, който е градилъ Станции по желѣзницитѣ. Тогава се каза на всички да излѣзатъ, че ще имамъ съвѣшание. На Хайребедияна пликътъ остана си тѣй сгънатъ. Той послѣ казваше че

били прочетени намаленията му, но то не е истина; най-послѣ тамъ бѣше и Деконъ, Наботковъ и др. тѣ знаятъ работата.

Сжщия Хайребедиянъ бѣше градилъ конюнктитѣ, но няхъ бѣха проводени три контрадиктуарни комисии отъ страна на предприемача и правителството и тия комисии, при всичко че имаше въ тѣхъ хора и отъ страна на Хайребедияна, намѣриха и довазаха на точностъ въ изпълнение на неговитѣ обязанности, било въ техническо или економическо отношение, за туй комисията като взе прѣдъ видъ тая неустойчивостъ на условията отъ страна на Хайребедияна, като имаше особено прѣдъ видъ, че построенето на Гимназията е работа колосална, важна, за която ще идатъ около 10,000 лири, рѣши да не приеме за прѣдприемачъ Хайребедияна. Отвори се другитѣ пливове, а неговий остана тѣй.

Намаленията, които прѣдлагаха сж: отъ Пашалери 2⁰/₁₀ отъ цѣната; Гайтански 3⁰/₁₀. Въ първия търгъ тѣ бѣха дали 5¹/₂ ⁰/₁₀ и 7¹/₂ ⁰/₁₀, а сега изведнажъ свалиха на 2 и 3⁰/₁₀. Видѣ се, че тука нѣма искрѣпностъ отъ страна на прѣдприемачитѣ, но както и да е отъ въ послѣдното намаление Гайтански бѣше далъ най-сгоднитѣ условия, 3⁰/₁₀. сравнително съ другитѣ. За това прѣдстави се работата на Частния Свѣтъ за сключването на контрактитѣ. На Хайребедияна се каза резултатитѣ и още, ако е недоволенъ, може да се оплаче на Частния Свѣтъ или Пост. Комитетъ. Ние пакъ приключихме прѣдложението му и го проводихме на Частния Свѣтъ заедно съ протокола на комисията. Частния Свѣтъ прие и прошение отъ Хайребедияна, въ което казвалъ, че намалява 10¹/₄ ⁰/₁₀, и ма натовари Частния Свѣтъ, да помоли Пост. Ком. да свика засѣданіе и рѣши може ли да се приеме аджодикацията на Хайребедияна или не може. Ето всичката работа де стои. Остава сега да издаде рѣшение Частния Свѣтъ, но прѣдварително се изисква мнѣніето на Пост. Ком. по аджодикацията на Хайребедияна.

И в. Ст. Гешовъ: Азъ прѣдварително ще забѣлѣжа относително тоя търгъ, че нерѣдковноститѣ, които станали въ него, може да се повторатъ и въ другъ. Въобще независимо отъ всѣкакви лични съображения, правителството трѣбва да отдаде търгътъ на тогова, който прѣдстави най-добритѣ условия. За това нече никакво съмнѣние. Преди всичко ползувамъ се отъ случая да кажа, че правителството трѣбвало би да изработи единъ законъ за търговетѣ. Поради отсъствието на такъвъ законъ ставатъ погрѣшки, недоразумѣния и прѣдстави се недоумѣние какъ да се постѣпи въ извѣстни случаи. Напр. да вземемъ този или другъ нѣкой търгъ Той става съ закрити пакети. Спорѣтъ Турския законъ за търговетѣ, става друго яче: нарѣждатъ се прѣдприемачитѣ единъ до другъ и прѣдлагатъ лично намаленията. Тая система е много излосна за правителството. А нашата система, заета отъ Русска или отъ друга държавъ, не е твърдѣ бйгодна, като става съ закрити пакети. Когато това открито намаление, спорѣтъ Тур. система, която може да има и своитѣ лоши страни, но въ по-вече случаи е добра, конкурентитѣ отъ честолюбие или отъ инатъ по мѣжду си намаляватъ тѣй щото за правителството излизатъ най-вигодни условия. За това по моето мнѣние тая система ще бѣде полѣзна а ко се приспособи и въ насъ. Трѣбва въобще да се изработи единъ законъ за търговетѣ,

Колкото за Хайребедияна, азъ не зная какъ е стигнала работата до спрѣчване, но искамъ да кажа, че ако той намалява $10\frac{1}{4}\%$, то това намаление е найъ выгодно за правителството, то дава разлика отъ 90,000 гроша. Ако прочее дѣйствително е тѣй и ако се увързи Хайребедиянъ, че не може да искриви и една нота отъ условията подъ страхъ на спиранieto на гаранцията му, то не мога да си обясня за коя причина се отстранява като предприемачъ отъ тая аджодикация, а се приема Гайтански? За това ли че първий не билъ съ добра репутация? Но, азъ мисля, тукъ не е работата за репутация. Поемнитѣ условия напълно не сж законъ. Въ тѣхъ се казвало, че предприемача трѣбва да има свидѣтелство, че градилъ други постройки, — по това условие не е основано на законъ. Гендовичъ сжщо е билъ единъ отъ предприемачитѣ по той може би не е ималъ подобно свидѣтелство, обаче полага гаранция, а това е достатъчно за правителството. До колкото съмъ присѣствувалъ на търгове въ турско врѣме, които ставаха и сега ставатъ открито, зная, че правителството нищо не диреше отъ предприемачитѣ, а само добра гаранция, която се конфискува въ случай че не са изпълнятъ условията. Четени ли са условията или не, правителството не се грижи, глѣда той който намалява, а правителството се усигорява съ гаранцията.

Като оставимъ на страна пакъ тоя въпросъ, ще кажа, че правителството трѣбва да изработи единъ законъ за търговетѣ, и въ негова полза ще бжде, ако то направи търговетѣ да ставатъ открито. Даже, ето г. Директоръ е тука, да вземе прѣдъ видъ ползата отъ открититѣ търгове и може да се распорѣди, щото настоящий да стане изново, откритъ. Да иска хиляда лири гаранция — найъ послѣ като се има прѣдъ видъ, че ще отидатъ 10,000 лири за постройката, може да се вземе гаранция 1% — това за правителството е достатъчно, като се увързатъ предприемачитѣ, че ако искриватъ една нота отъ условията, гаранцията отива.

За това да се опредѣли новъ търгъ, „Султанъ Мезатъ“, който се казва по турски. Да се наложи гаранция въ пари или друго независимо, да ли прѣдприемачитѣ иматъ свидѣтелства за архитектурски способности или не. Тукъ найъ послѣ знаемъ какви са нашитѣ архитекти, само единъ Пашалери е билъ такъвъ, по и той има само едни елементарни понятия за архитектурството. Ние прочее нѣмаме добри архитекти, за които само едната репутация да свидѣтелствува. Всички, които ги имаме сж едно. Всичко тукъ прочее зависи отъ тѣжкитѣ поемни условия и така работата може да се свърши съ успѣхъ и въ полза за правителството.

Т. Косиakovъ: Г-да! Независимо отъ правилникъ за мезата, който ще трѣбва вече да се изработи нѣма съмнѣние, ще кажа, че като нѣмаме сега такъвъ правилникъ, трѣбва да се рѣши въпросътъ по начинъ, който се практикува. До сега се е глѣдало на найъ сгоднитѣ условия. По предметния търгъ единъ предприемачъ е далъ 10% , значи найъ выгодно намаление отъ всички други, а за това не трѣбва се отхвърля. Тоя предприемачъ е Хайребедиянъ. Комиссията му отхвърлила прѣдложението, защото конюшнитѣ които той съградилъ не били добри; но това, азъ мисля, не е негова вина, а вината е на тогова, който е ималъ надзорътъ за градежа. Слѣдователно ако има нѣкои причини, по които прѣдприемачътъ не изпълнява добръ задължението си, то такива сж самий надзоръ. Прочее ако Хайребедиянъ дава 90,000 гроша полза за правителството отъ тоя търгъ, ако

дава и добра гаранция, трѣбва да се приеме неговия пакетъ, а длѣжностъ на Дир. на Общ. Сгради е да тури добъръ надзирателъ за да се изпълнятъ общитѣ условия. Тия мотиви, които г. Директоръ даде, не сж въ полза за отхвърляние прѣдложението на Хайребедияна. Всичко каквото Дирекцията може да изиска отъ прѣдприемача е добрата гаранция. За да бѣде здраво съградено зданието не може освѣнъ да тури надзоръ. Инакъ, само отъ едно свидѣтелство нѣма никаква порѣка; прѣдприемачътъ на друго мѣсто може да е градилъ добръ но то не е гаранция, че и тукъ тѣй ще гради. Слѣдователно, самата гаранция, считамъ, е въ надзора, той трѣбва да обърне всичкото си внимание за съвѣстното изпълнение условията отъ страна на предприемача. Това е срѣдството за да бѣде сигурно правителството. Ако се укаже че предприемачътъ не изпълнява добре условията, да му се конфискува гаранцията.

Сега безъ да се прѣдирва по вече, мисля, не трѣбва да се произнесемъ противъ Хайребедиянъ, ако той дава добра гаранция.

Д. Юрковъ: Азъ мисля, трѣба да се ограничимъ само върху онаи страна на въпроса, за която сме сезирани. Какъ трѣбало да стане постройката да се, отворила нова аджаджикия — това е само едно продължение, което не е нужно. Въпросътъ е тукъ: трѣбали да се отдаде търгътъ на Хайребедияна. Споредъ мене трѣба да се отдаде, защото нѣма законъ, който да запрещава и отнема правата на Хайребедияна да бѣде прѣдприемачъ. Колкото, че не е ималъ условията за архитектъ и че изгубилъ довѣрието на правителството, като не съградилъ добръ копюшнитѣ, дѣйствително, това не може да послужи за мотивъ, та да се отстрани той отъ търга. По единъ или по другъ начинъ се намѣрило, че работата на копюшнитѣ не била добра, да; но по случай ми падна това дѣло на рѣце и азъ отъ всичко можахъ да констатирамъ, че не може да се намѣри въ Хайребедияна ни най-малко кабахатъ, а всякъвъ кабахатъ пада възъ Прѣдсѣдателя на Окр. Коммисия или на нейния архитектъ. Слѣдователно не е грѣшка на прѣдприемача, ако не искара здрава направата. Той свѣки ижтъ глѣда своята полза; а страната съ противнитѣ нему интереси трѣба и е длѣжна да надзирава за точното изпълнение на условията. За това сега намъ не остава освѣнъ да кажемъ, че мнѣнието на Пост. Ком. е, че неможатъ да се отнематъ правата на Хайребедияна като на прѣдприемачъ.

Остава на правителството да отдаде търгътъ възъ тогава, който дава най-добри условия за приемане.

Дир. Стамболски: Ще искамъ да отговора на двѣ точки, дѣто каза г-нъ Геновъ, относително отворенъ търгъ. Наистина отворений търгъ, по видимоу, е много лесно и логично нѣщо. Може по тои начинъ да ставатъ и по голѣми намалявания. Но трѣба да знаемъ какъ ще става и съграждането. Ако е работата да се праватъ распри съ прѣдприемачитѣ, чрезъ процеси да се изисква изпълнение на условията, то какво ще излѣзе едно такъво здание? Има вече приготвенъ правилникъ за търговетѣ, който скоро ще бѣде прѣдставенъ на Пост. Ком.; въ него се казва, че намаляването става до извѣстна точка, щомъ слѣдне по доле отъ нея точка, то се не приема. Тѣй е на всѣкадѣ по Европа.

Извѣстна е причината на това. — Ние тукъ отворихме търгътъ, трѣбаше да чакани 15 дни да намаляватъ прѣдприемачитѣ, да плащали по 15 фр. за телеграмми до Цариградъ на прѣдприемачи, които наддаватъ по два фр. — всичко това само за една форма. Колко за условията, разбира се, Дир. всѣкога е вземала мѣрки и е внимавала дали еди-кой си прѣдприемачъ може да извърши дѣлото съ уснѣхъ? Защото иначе той може да даде най-сигорнитѣ условия, както Гендовичъ напр. и безъ да види какво се изисква отъ аджодикацията, но утрѣ когато направи нѣщо недостатъчно, трѣба да го теглимъ на съдъ. Ето защо Дир. глѣда да се утвърди съ моралната гаранция на лицето, което падава.

За Хайребедияна трѣбаше да се изиска морална гаранция. Комиссията като видѣ че той се лишава отъ такъво нѣщо прѣдложи да се произнесе частний съвѣтъ, че той ако иска да приеме Хайребедияна или пакъ да откаже, че нѣма нуждната морална гаранция. А частний Съвѣтъ, както видите, иска мнѣнието отъ Постоян. Комит. За това да не мисли, че това неприемане на Хайребедияна отъ нѣкоя умраза на Комиссията къмъ него лично, но единствено за сигурностъ. Може да помнете, че и въ самото Обл. Събр. се говори, че той не направилъ добръ конюшнитѣ. За тия причини Дир. постъпи по тоя начинъ, а не отъ лични съображения.

Ив. Ст. Гешовъ: Азъ мисля, никому отъ насъ не е влѣзло въ ума мисль, че Дир. направила това по причина на ненавистъ къмъ Хайребедияна. Напротивъ, мисля, че се говори само и само за ограничение на грѣшкитѣ, които може да станатъ по уснѣшното построяние на правителственната Гимназия. Моралната гаранция, която изисква Дир. не може да се налага постоянно. Както вече казахъ, нѣмаме законъ, който да лишава отъ извѣстни права одного гражданина. Правителството просто трѣба да отстъпи на тогово който даде повече намаление. Моралната гаранция е хубаво нѣщо, но Дир. най-добръ трѣба да се осигорява съ материалната гаранция, отъ колкото съ първата, чрезъ която често се губи. Да търсимъ отъ нашитѣ архитектори такъво нѣщо, значи да имъ правимъ фиктивни искания. Тукъ зависи всичко отъ надзора на правителството. Тогава именно нѣма причини за спорове, процеси и пр. За това въ обстоятелството, въ което е сега правителството и въ лишението му отъ единъ П. А. Правилникъ или законъ за търговецъ, то, правителството, не може да откаже правото на одного или на друго да бже прѣдприемачъ. За туй, при всичко че другояче глѣдахъ на работата, мога обаче да се съглася съ мнѣнието на г-да Кесякова и Юркова да се приеме намалението на Хайребедияна. Ако пакъ, ще повтора първото си мнѣние, има врѣме, най-добро е да се распореди правителството за новъ търгъ и отворенъ, съ открита конкуренция, „Султанъ Мезатъ“, за да се рѣши дѣлото поскоро и окончателно. Въ случай обаче, че нѣма врѣме, тогава, трѣба, разбира се, частний съвѣтъ да отстъпи постройката на тогова, който намалява най-много.

Т. Кесяковъ: Относително намаляването на Хайребедияна не е работата, но, както расправи г-нъ Дир., главната причина че не се приема той за прѣдприемачъ, е че нѣмалъ и архитекторско свидѣтелство, което да свидѣтелствува, че е изпълнявалъ добръ условията при други постройки. Но не трѣба Дир. да се основава и на тово; ако тя се заема за съграждането на едно такъво огромно здание, за което ще отидатъ 10,000 лири, тя трѣбва да постави човѣкъ на мѣстото,

който постоянно да бди за точното изпълнение на условията от страна на прѣд-приемача. Ето гаранцията която може да се търси от прѣдприемача. Като се има това прѣдъ видъ не трѣба да се отрича възлагането на търга било на Хайребедияна или кой да билъ другъ, стига да даде вигодни за правит. условия.

Д-ръ Странски: За да се обяснимъ подобря ще кажа че въ такива прѣд-приятия, трѣбать три условия: 1) трѣба да бжде опрѣдѣлено всичко точно и ясно. Защото неточността и неясността прѣдизвикватъ мъчнотии, за които трѣба да се привождатъ закони каквито неществува въ страната; 2) да има доста точна гаранция; и 3) да бждатъ най-сгодни условията за съграждане на зданието. Вънъ отъ тия три условия нѣма никаква основа. Моралната гаранция нѣма никаква сила. Тука е всичко материалната гаранция. Колкото за подновяване на търга, азъ мисля, че е възможно да стане, но пакъ не е това наша компетентностъ, за да се произнесемъ. Вънъ отъ нашата компетенция, може да се каже да се отвори новъ търгъ въ продължение на 3 дни, но само за ония, които взели участие въ послѣдното намаляване. Ако пакъ се яватъ и други конкуренти, не трѣба да имъ се запрети да намаляватъ, но само да не стане на ново публикация, че се подновява търгътъ. Сега кому ще се даде и какъ, тоже не е наша компетентностъ. Въ О. У. се казва че тая компетентностъ лѣжи на частния съвѣтъ. Пост. Комит. не може да даде по него дѣло никакво рѣшение. За това въпросътъ можемъ да прекратимъ — г-нъ Дир. е тука и слуша всичко каквото се говори.

Д. Юрковъ: Нѣма вече какво да се говори по тоя въпросъ: като отеж-ствува единъ законъ за търговетъ, каквото да казвами все е напразно. Тукъ про-сто прѣдстои да си дадемъ мнѣнието: можели Хайребедиянъ да остане прѣдприе-мачъ или не? Това като рѣшимъ, послѣ е лесно. Отъ тамъ нататкъ, правител-ството каквото направи да направи: на Гайтанаки ли ще възложи търга, на Хай-ребедияна ли, на когото ще. Слѣдъ всичко исказано, азъ мисля, трѣба да се ту-ри въпросътъ на гласуване тъй: може ли Пост. Комит. да откаже да бжде прѣд-приемачъ Хайребедиянъ, ако трѣба даже да се каже, по причина на лоша репу-тация, която се има за него.

Д-ръ Странски: Такъвъ въпросъ, както прѣдлага г-нъ Юрковъ, нѣма пужда отъ гласуване. Трѣба да има контестация за репутацията на тоя човѣкъ. Тукъ е работата по сезиране отъ частния съвѣтъ, който не е рѣшилъ, защото нѣ-ма сѣдебно рѣшение — че тоя човѣкъ не може да се ползува отъ граждански права. Той не е изгубилъ тия си права. Да направимъ прочее рѣшение въ тая смисълъ, струва ми се, не е потрѣбно. Той притежава всички качества и, чиними-се, притѣжава и условията изискуеми отъ единъ прѣдприемачъ.

Ив. Ст. Гешовъ: Азъ мисля, Постоянния Комитетъ ако и не е сезиранъ отъ правителството за тая работа, обаче имамъ прошения отъ самия Хайребедиянъ. Въ прошениято си той казва, че Дир. му отказала това и това, та иска да се про-изнесемъ: какъ ще рѣши горнята инстанция не е извѣстно, но, както каза г-нъ Дир., Частний Съвѣтъ билъ въ недоумѣние и че се колебаелъ: дали да прѣдпо-чете ползата, която се прѣдстава отъ най-вигодното намаление на Хайребедияна или да я отхвърли по причина на неговата лоша репутация. Въ такъво положе-ние била работата въ честния съвѣтъ. Сега безъ да вземами въ внимание казано-

то отъ страна на частния съвѣтъ, че било официално или полуофициално, трѣба да имамъ прѣдъ видъ прошеніето на Хайребедияна. Постоянний Комитетъ, независимо отъ това което чу г-на Дир., трѣба да вземе едно рѣшение по прошеніето да го съобщи на Частния Съвѣтъ и да се свърши.

К. Величковъ: Азъ сега вече се научихъ че полуофициално сме сезирани върху тоя въпросъ, а при това имало и прошеніе по него. По тоя въпросъ чинемъ се, трудно е да се произнесе Пост. Комитетъ. Азъ глѣдамъ другояче на работата. Какво е важно за насъ? Да се съгради Гимназията въ най-добри условия и на врѣме. За това се зима гаранция отъ прѣдприемача, а отъ страна на Правителството още се държи надзоръ, за да се изпълнятъ условията точно. Сега да вземемъ да се произнесемъ за такъвъ въпросъ — не е отъ наша компетентностъ. Орг. Уст. дава това права на Директора, послѣ на Частния Съвѣтъ, отъ когото може да стане оплакване по сѣдилището. А пия като контролъ да глѣдаме да хванатъ мѣсто лиритѣ които се отпущатъ по постройката. При съгражданіето на зданието трѣба да има контролъ, още повече трѣба да бжде сериозенъ той когато се прави здание за 10,000 л. Ако прѣдприемачътъ се уклони отъ условията, той снира гаранцията му. Ето защо по Европа съществуватъ закони по търговетѣ. Въ Европа за да бжде приетъ пѣкой за прѣдприемачъ трѣба да прѣдстави 500 лири. Тамъ се изисква щото прѣдприемачътъ да има и доказателства, че е градилъ други здания и че издържалъ частно условията. Въ насъ това нѣма. А и Пост. Ком. не може да се произнесе по въпроса. Да оставимъ на Частния Съвѣтъ и на Правителството, да постъпи както намѣри за добръ, като има прѣдъ видъ всички прѣдприемачи които се намалавали и да прѣдостави търга на тоя, който покаже най-добри условия, съ добра гаранция. Какво се гради, за насъ е втори въпросъ. За това да проводимъ и прошеніето на Правителството, като кажемъ, че се проваждатъ тия свѣдѣния за да се вземе най-сгодната гаранция за съграждане на зданието. Моето мнѣние е това. Да положимъ че Хайребедиянъ билъ не добръ — защо ние да вземами отговорността още отъ сега.

Т. Кесиковъ: Азъ бихъ се съгласилъ съ г-на Велиčkova, ако бѣхме наистина сезирани за да се произнесемъ какъ и по кой начинъ да стане търгътъ и каква гаранция да се вземе. Това непрѣдстои намъ да рѣшимъ. Тукъ ни се подаде едно прошеніе, а и г-нъ Дир. полуофициално ни прѣдстави въпросътъ. Свѣдѣнията отъ г-на Дир. непротиворечатъ на оплакванията на Хайребедияна. Каза ни се че неговото намаление е най-добро, а Дир. го отхвърлила; това сѣщото казва и той въ прошеніето си, Дирекцията оставила въпросътъ на Ч. Съвѣтъ, а той иска мнѣнието на Пост. Ком. Слѣдователно сезирани сме да се произнесемъ отъ прошеніето и официозно отъ Правителството. Като поставимъ тѣй въпросътъ, като отъ обясненията виждаме, че нѣма законни причини да отхвърлимъ намалението на Хайребедияна, какъ да се произнесемъ: да се отхвърли или не това намаление? Свѣдѣнията, които имамъ и чухъми, доказватъ че Хайребедиянъ прѣдлага най-сгодно намаление, а Пост. Ком. не трѣба да го отхвърли. Въ тая смисль трѣба да се отговори, касателно другитѣ разисквания, неможе нищо да се рѣши. Правителството остава отговорно да вземе гаранция, да възложи търгътъ на оногova който дава по добри условия, за това ние не трѣба да се произнасами нито сме анга-

жирани. Подкрѣпамъ прѣдложението на г-на Юркова да се каже, че Пост. Ком. не вижда законни причини да се въспрѣдпятавва на Хайребедияна да намалява, за това не може да се произнесе противъ него. Ако притѣжава изискуемитѣ условия и гаранция да поеме зданието.

Д. Юрковъ: Искамъ да кажа още нѣщо за обяснение. Като права прѣдложение въ тая смисълъ не разбирамъ, че непременно да се каже *да се приеме* Хайребедияновото намаление, но че Правителството ако даде тѣргѣтъ на Хайребедияна или на Гайтанаки, Постоянний Комитетъ нѣма нищо противно. Тукъ е въпросѣтъ; може ли да се счита предприемачъ Хайребедиянъ? По натаѣкъ остава на Правителството да направи каквото намѣри за добре, като компетенто за това.

Ив. Ст. Гешовъ: Съ една речъ Постоянний Комитетъ нѣма да се произнесе по сжщността на работата, а за въпросъ отдѣленъ и до некадѣ принципаленъ. Правителството до дѣто нѣма извѣстенъ законъ не може да не приема за предприемачъ Хайребедияна. Какво ще стане послѣ това, не е наша работа.

Прѣдсѣдателъ: Турямъ на гласуване прѣдложението на г-на Юркова, подкрепено отъ г-на Кеслякова, да се отговори, че *неможатъ да се отнематъ правата на Хайребедияна като на предприемачъ* — които се за него да си дигнатъ ржцѣтъ. (Приема се).

Отношение № 1067, съ Публ.-Административенъ Правилникъ *по исплащаніе телеграммитѣ отъ Агенцията Хавасъ*. (Проважда се на Финан. комиссия).

Дир. Стамболски: Г-да имахъ честта да присѣдствувамъ при четението на протокола и чухъ ония разисквания, станали поради Областната болница. Чухъ, че въ разискванията се порицава Дир., но то е станало, види се, отъ незнание историческата страна на въпроса. Справедливо наистина е забѣлѣжилъ г-нъ Д-ръ Странски, че са се проваждали три комиссии да преглѣждатъ мѣстото. Бюджета за финансовата 1880 г. предвиждаше 3000 лири за съграждане Обл. болница и тогавашний Директоръ на Общитѣ Сгради бѣше възложилъ на Санитарний Свѣтъ да покаже дѣ ще се съгради болницата, за да отговаря мѣстото и въ хигиеническо отношение. Санитарний свѣтъ намѣри тогава за най-добро мѣстото, дѣто днесъ са баракитѣ. Втора комиссия бѣше назначена отъ Дирек. на Вжтрѣшнитѣ Дѣла, която се произнесе окончателно за едно друго мѣсто. Пристѣпни се къмъ покупката на това мѣсто. Отъ нѣкои притѣжатели си купиша частитѣ на това мѣсто, а нѣкои особено Чалхолу, подариха своитѣ. И тѣй миналата година се пристѣпни да се трѣби мѣстото. Кое по покупката се продължи 3, 4 мѣсеци врѣме, кое по трѣбението на мѣстото, измина цѣла година. Послѣ се направи бурнажъ на мѣстото. А до това врѣме Дир. на Вжтрѣшнитѣ Дѣла натовари нашата за да състави планѣтъ на болницата, която трѣбаше да стане не каквито се правятъ на истокъ, а по Европейски начинъ. Дирекцията на Общитѣ Сгради направи планѣтъ обаче санитарний свѣтъ не го одобри, а призова Дир. да натовари Обл. архитектъ да направи точно опредѣление на цѣлия обѣмъ. Направи се втория планъ и се одобри. Обаче спорѣдъ направения деви отъ Дир. трѣбаха нѣщо около 6000 лири. При всяко това прие се съ надѣжда, че ще се отпусне още кредитъ. Миналата година тѣргѣтъ стана и се възложи постройката възъ Михалоса за извѣстна цѣна. Тукъ ще спомѣна, че тѣргѣтъ стана независимо отъ мѣстоположение-

то, а само на основание на плана. Дир. тогава проводи инженери да измѣратъ и видатъ дѣе ще може да се построи съ тая цѣна. Тѣ казаха, че съ тая цѣна може да се съгради долѣ, ако се качи по горѣ, ще ли да трѣбватъ около 1000 лири повече, когато спорѣдъ кредита, нѣмаше толко. Мѣстото обаче, доле, намѣриха го сгодено, склучи се контракта, като се направи и сондажъ. Послѣ това се подигна въпросъ, че това мѣсто като водно, неотговаряло на цѣльта. Самъ г. Д-ръ Янкуловъ, като забѣлѣжилъ това, бѣше заявилъ да се остави това мѣсто и да се построи болницата по горе. Отъ този въпросъ взе друга фраза. Поиска се мнѣнието на Санитарний съвѣтъ и той каза схщето, че по сгодено е горното мѣсто. Но имаше вече контрактъ, а и кредитътъ не достигаше. За това се поиска допълнителна сума, отъ 6—700 л. Английскитѣ казва, че се излѣгалъ по напрѣдъ и иска сега прибавка, безъ да се глѣда на контракта. Както се види, търси причина да развали контракта. За това и по мнѣнието на Техн. Отдѣлъ, че наистина ще трѣбватъ повече около 700 л., Дир. прѣдстави въпросътъ на Пост. Комитетъ на разрѣшение. Съ послѣдното си писмо, по тоя въпросъ, Пост. Комит. натоваря Дир. да се разпорѣди повторно да изучи въпросътъ отъ хигиеническа, техническа и економическа страна. Въслѣствие на това писмо, по празникитѣ, при всичко че бѣ затворено управлението, има добрината санитарний началникъ да ма повика и съ инженери отидохме сондирахми мѣстото, видѣ се че горе е по хубаво мѣстото въ хигиеническа точка, дѣто пакъ Чалхолу отстѣжни още малко мѣсто отъ своето — ето съ това всичко се свърши. Сега Дир. пита Пост. Комитетъ именно това: ще ли отпустне още около 700 л. прибавка върху цѣната спорѣдъ контракта, който е за 4314 л.? Ако Пост. Ком. откаже, освѣнъ че работата ще се продължи, но и едва ли ще се намѣри предприемачъ пакъ на първитѣ позе условия. Мнѣнието на Техн. отдѣлъ е да се даде постройката на Михалоса за да може да се свърши поскоро работата и съграждането на болницата. Остава на Пост. Ком. да се произнесе да ли ще отстѣжни още 6—700 л.

Т. Кесяковъ: Както казва г. Директора, станало сондиране на мѣстото. То станало на по горното мѣсто, дѣто каманитѣ били по плитки, при всичко че ще да има страни по дълбоки; за това сега търсатъ повече пари. Но добре, споредъ вѣхтото мѣсто и спорѣдъ опредѣления за него деви, да ли е станало сравнение за новото? Дали има 2, 5 метра, въ кръгъ, основата на послѣдното мѣсто? Или дали неговото измѣрване произвежда по голѣмъ кръгъ отъ кубически теренъ? Такъво нѣщо пакъ не ни се казва. Азъ моля да се направи и това, макаръ приблизително, за да добиемъ поне приблизително понятие въ потребността и голѣмината на допълнителния кредитъ, който, разбира се, тогава ще се отпустне. Трѣба непременно да се опредѣли дълбочината на фундамента, широчината и да се види колко кубически метра ще бѣде тая основа.

Дир. Стамболски: Азъ отдеви забѣлѣжихъ, че сондирахми горното мѣсто и дѣйствително намѣри се по плиткъ каменъ, но като слизали по доле нализа много по здрава земя.

Д-ръ Странски: Едно което най-вече побъркало е, че когато отдали търгътъ не се знаело на кое мѣсто ще бѣде болницата. Дѣйствително че имало планъ, той билъ одобренъ, но на кое мѣсто — то било неизвѣстно. Спорѣдъ мене трѣ-

бало напредъ да се укаже мѣстото, тогава да се предаде търгътъ окончателно. Най-важното въобще се пропуснало. Сега се казало на предприемача или на архитекта да намѣри мѣсто, защото долното не било сгодно; намира се за по сгодно горното, но това не е наша най-послѣ работа. Това трѣбало да направи комиссията окончателно, да представи мнѣнието си, че трѣбало повече кредитъ, и това е което ине ще трѣба да глѣдаме. Миналото заседание стана едно подобно рѣшение и се писа на Дир. да ни прѣдстави нѣщо окончателно, и, спорѣдъ мене, до дѣто не получамъ отговоръ на това писмо, не трѣба никакъ да се произнесемъ.

Дир. Стамболски: Колкото за отговорътъ на писмото, той ще бѣде готовъ и ще се представи до 2—3 дена. Ще моля само Пост. Комитетъ да се произнесе по-скоро, защото колко по вече се отлага, предприемачътъ още по вече става претенциозенъ и иска даже да се развали контрактътъ. Колкото за свѣдѣнията, които иска Пост. Комитетъ съ писмото си, по добре да се даде единъ общъ поглѣдъ на дѣлото, защото тамъ мѣстото нѣма лѣсни удобства за точно пресмѣтане. Може да се види едната страна по ниска, другата по висока, че трѣба основитѣ на първата да бѣдѣтъ по плитки, а на другата напротивъ по дълбоки и други такива. Въобще се смѣта, че приблизително 700 л. ще трѣбѣтъ по вече. Остава Пост. Комитетъ да се произнесе като получи рапорта.

Дир. Стамболски: Тия дни сжщо получихъ писмо по въпросътъ на Иосифа Немецъ, трѣбаше да се удобри контрактътъ на тоя горски инженеринъ, защото имаме въобще голѣма нужда отъ такъвъ. Писнете ми, че трѣба той да си представи диплома, но свидѣтелствата, които той има, мисля, са достаточни. Свидѣтелства има много добри, а при това по Европа за свършване такова училище не даватъ диплома. Въ всѣки случай, предъ видъ на нуждата трѣбаше да се приеме на служба Немецъ, още повече, че за него имамъ много хубава прѣпорѣка отъ важни лица въ Австрия.

К. Величковъ: Дипломъ да има човѣкъ наистина е много по добре. Но трѣба да вземемъ и това предъ видъ, че мнозина съ дипломи не знаятъ нищо, а нѣкои по практика знаятъ много повече. За това трѣбало би да се приеме тоя човѣкъ, още повече като той има и свидѣтелства, че слѣдвалъ и послѣ правякувалъ по тая частъ. Освѣнъ това има още едно обстоятелство, което трѣба да вземемъ въ съображение. Ако викаме нѣкого отъ Франция, който може да се преворжчи за специалистъ, но ще иска 15,000 фр., а това за въ насъ нѣма никаква възможность. Тоя човѣкъ пакъ склонява за 15 лири, който ще върши все така, ако не по добре работата ни, както ще я върши и оня. За туй азъ съмъ на мнѣние, особено като г-нъ Директоръ каза че отъ това училище не давали дипломъ, че тия свидѣтелства сж достатъчни, да го приемемъ на служба. Най-после нека приемемъ тогова тѣй, а по послѣ можемъ да чакаме да издиримъ нѣкой дипломиранъ, та нека бѣдѣтъ дѣла. И двамата намъ ще бѣдѣтъ ползвни, ако искаме само да се ползуваме отъ горитѣ.

Д-ръ Странски: Ако иска да се ангажира на служба безъ контрактъ, тогава можемъ да го приемемъ, азъ не съмъ противенъ; но понеже той иска да прави контрактъ, тогава ние имаме правилникъ, който трѣба да се вземе въ внимание. Азъ се съгласявамъ съ исказаното мнѣние на г. Величкова, обаче не мога

да си въобрази какъ въ онова училище да не даватъ дипломи за свършване? Все пакъ да приемемъ, че излъгълъ преди да свърши, та за това неполучилъ диплома, че практикувалъ по тая частъ и че слѣдователно знае повече отъ колкото оня, който държи дипломъ — и всичко това да допустнемъ, пакъ не можемъ да го приемемъ спор. правилника безъ диплома. А ако желае да служи тъй, безъ контрактъ, тогава може. Но да направимъ контрактъ формаленъ, да се съгласимъ въпреки постановлението на правилника, струвами се, не е достойно за Пост. Комитетъ

Дир. Стамболски: Ако имаше много такива чиновници, тогава нѣмаше какво да кажа, но ето двѣ години се търсѣтъ и не можемъ намѣри. Сега той ни са прѣдстави и съ добра прѣпорѣка, съ свидѣтелства и пр. — и азъ мисля не трѣба да му предприае много.

К. Величковъ: По добръ ще бѣде тогава да направимъ другоаче: *г-на Дир. да пише и иска свѣдѣния за слѣдванието и поведѣнието му отъ Дир. на училището.* Вѣрвамъ той ще прибѣрза да отговори, защото честъ ще бѣде за него да прѣпорѣчи единъ свой ученикъ. По тоя начинъ ще се продължи работата до единъ мѣсецъ, но ще бѣдемъ по сигурни и отговорътъ ще ни служи като за диплома, за да не противорѣчимъ съ правилника.

Дир. Стамболски: Почти повече отъ това е направено отъ Д-ръ Лабри прѣдсѣд. на Земледѣлческото Дружество въ Виена, както и отъ други, имамъ за Немеца прѣпорѣка. Съ всички хора, които тѣ са ни препорѣчали, несме били излъгани. Може найпослѣ, ако желаете пакъ да пишемъ.

Д-ръ Странски: Азъ приемамъ това предложение на г-на Величкова отъ тая точка зрѣние, че отговорътъ на писмото да служи на Пост. Ком. като единъ дипломъ, за да не додемъ въ опозиция съ Публиченъ Административенъ Правилникъ.

(Приема се предложението на К. Величкова).

Прошението на населението отъ Ени-Заара и Чирпанъ, препроводено съ отношение на Дир. на Вжтрѣ. дѣла. *Относително начина за събиране даждѣето. за свѣщеннициѣ* (Прочетоха се книжата), говориха:

Прѣдсѣдателя: Г-нъ Дир. на Вжтрѣшниятъ дѣла пита дали могатъ да се приспособатъ за събирането на това даждие мѣрките, които употребяватъ Финан. власти по събирането дѣржавнитъ данъци. Другоаче било невъзможно. Споредъ мене не можемъ да му кажемъ прямо да се употребяватъ послѣднитъ мѣрки, — трѣба правителството да употребява въ това отношение морална сила.

Т. Кесяковъ: И азъ съмъ съгласенъ съ мнѣнието на г-на Прѣдсѣдателя. Отъ друга страна обаче трѣба да помислимъ, че ако нравствѣното влияние на Правителството не доведе до удовлетворителенъ резултатъ тогава какво ще бѣде положението на свѣщеннициѣ? Трѣба нѣкакъ съ по сериозни мѣрки да додемъ на помощъ на Правителството, което иска нашето мнѣние. Спорѣдъ мене да се проводи въпросътъ на комиссия за да вземе всичкитъ свѣдѣния по него, да узнае да ли свѣщеннициѣ сѣ вземали и ако са вземали и то и другото даждие, тогава да се унищожи едното отъ тѣхъ, Разбира се тѣжко е на населението да плащатъ и двѣтѣ.

Д. Юруковъ: Съгласявамъ се съ г-на Кесякова, колкото за мнѣнието му да се проводи въпросътъ на комиссия, тъй въпросътъ ще бѣде изученъ по добръ. Незная обаче защо иска Правителството такъво мнѣние отъ Пост. Комитетъ, когато има правилникъ за събиранieto на това даждие? Ако това не може на основание на тоя правилникъ да събира даждието за свѣщенниците, тогава значи той е неприспособимъ, а слѣдователно трѣбало правителството да се залови съ изработването на другъ. Дѣйствително ние не трѣба да се лъжимъ, че настоящий правилникъ може да се прилага. Той изрично казва, че се събира даждието по начинъ, по който се събира и държавний данѣкъ, но самото правителство не дава сила на правилника, защото и не смѣе да го приложи. Той не се почита и отъ населението. За това, то е въпросъ, който изисква по сериозно изучаване. Азъ бѣхъ казалъ да се препоръчи за приготвяване на новъ правилникъ, а настоящий да се остави на страна.

Д-ръ Страпски: Тоя въпросъ да се препроважда на комиссия е съвършено излишно. До колкото има свѣдѣния правилникътъ не е приложенъ. Спорѣдъ мене да се пита Дир. на Вхтрѣшнитѣ Дѣла да ли е туренъ въ дѣйствиe тоя правилникъ или не. Ако не е какво мисли да прави.

Т. Кесяковъ: Азъ прѣдлагамъ да се отложи тоя въпросъ до идущето заседание — тогава да се произнесе. (приема се).

Азъ правя прѣдложение, г-да да имаме за напрѣдъ заседанията си прѣди обѣдъ отъ 9—12 часа вмѣсто послѣ пладнѣ. Ако желаете пакъ да вземемъ и едно рѣшение отъ кога да се тури въ дѣйствиe. Всѣки знае, че по горѣщията, а особено като подиръ обѣдъ се изисква малко спокойствие. Прѣди праздниците тоя въпросъ почти бѣше на рѣшение, но се отложи за Маия мѣсець. Азъ го прѣдлагамъ сега.

Прѣдсѣд.: Желae ли Постоянний Комитетъ да се занимае съ тоя въпросъ? (Отлага се за по септѣ).

(Конецъ въ 4 часа).

Прѣдсѣдатель: Д-ръ Янкуловъ

Подпрѣдсѣдатель: Д. Юруковъ

Секретарь: Д. Стамбуловъ.

Стенографъ: Ив. А. Шандаровъ.